

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TÜRK DİLİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

EXAMINING THE ATTITUDES OF UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS TURKISH LANGUAGE COURSE IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Selvi DEMİR², Gülşah PARLAK KALKAN³

ÖZ: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve söz konusu tutumlarına cinsiyet, sınıf düzeyi, ana bilim dalı, mezun olunan lise türü, günlük ortalama okunan kitap sayfa sayısı, günlük ortalama genel ağ kullanma sıklığı ve günlük ortalama izlenen televizyon süresi değişkenlerinin etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan tarama modelinde tasarlanan çalışma, 2019-2020 akademik yılı güz döneminde Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 381 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Akkaya ve Sevindi (2015) tarafından geliştirilen "Ortak Zorunlu Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu aracılığıyla da veriler toplanmıştır. Araştırmada ulaşılan bulgular, Türk dili derslerine ilişkin öğrenci tutumlarının yüksek oranda olumlu olduğunu; söz konusu tutumun sadece günlük okunan ortalama kitap sayfa sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiğini bunun yanında cinsiyet, sınıf düzeyi, ana bilim dalı, mezun olunan lise türü, günlük ortalama genel ağ kullanma sıklığı ve günlük ortalama izlenen televizyon süresi değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

ABSTRACT: In this research, it was purposed to specify the attitudes of university students towards the Turkish language course and determine the effects of gender, class level, department, type of high school graduated, the average number of book pages read per day, the average frequency of using the general network per day, and the average daily television time watched on the mentioned attitudes of the university students. The research designed in the screening model being one of the quantitative research approaches was fulfilled with 381 students studying at Kilis 7 Aralık University Muallim Rifat education faculty in the fall semester of the 2019-2020 academic year. In the research, "Attitude Scale towards Common Compulsory Turkish Language Lesson" developed by Akkaya and Sevindi (2015) was utilized in order to specify students' attitudes towards Turkish language lesson. In addition, data were also collected through the personal information form prepared by the researchers. The findings of the study show that attitudes of the students towards Turkish Language course are highly positive; aforementioned attitude differs significantly only according to the average number of book pages read daily. Besides, the findings reveal that there isn't any magnitude difference according to the variables of gender, grade level, department, type of high school graduated, daily average frequency of general network use and average daily television time watched.

Anahtar sözcükler: Türk dili dersleri, Tutum, Üniversite öğrencileri.

Keywords: Turkish language courses, Attitude, University students.

Bu makaleye atf vermek için:

Demir, S. ve Parlak Kalkan, G. (2022). Üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1536-1547

Cite this article as:

Demir, S. & Parlak Kalkan, G. (2022). Examining the attitudes of university students towards Turkish language course in terms of various variables. *Trakya Journal of Education*, 12(3), 1536-1547

¹ Bu çalışma, 22-24 Kasım 2019 tarihinde Gaziantep'te düzenlenen 3rd International Zeugma Conference on Scientific Researches adlı sempozyumda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Dr. Öğr. Üyesi., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilisli Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Kilis, Türkiye, slv.demir@gmail.com, Orcid: 0000-0002-7043-7414

³ Dr. Öğr. Üyesi., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilisli Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Kilis, Türkiye, gulsah.parlak@hotmail.com, Orcid: 0000-0003-0986-9768

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

It can be expressed that education is the field which language in general and Turkish in particular is used the most after daily communication (Kocaman, 2009). Turkish Language courses taught as a two-term compulsory course in undergraduate departments of universities in our country since 1981 and included in the "Higher Education Framework Program" by the Council of Higher Education provide students with general information about Turkish, as well as aim to convey various information to the students on subjects such as the historical development of Turkish, its cultural background, its social importance, its importance among world languages, its writing types and its spelling rules and to train students on these subjects. The reason for the Turkish language course's existence in the whole faculties and colleges of higher education within a period of forty years is still valid today. In fact, there is an increasing debate that the Turkish Language course made compulsory by the Council of Higher Education does not reach its goal (Alan & Bagci, 2016). So, it is significant to specify the current attitude towards the Turkish Language course and to develop a positive attitude.

Attitude is defined as "an emotional readiness or tendency of individuals to accept or reject a certain person, group, institution, thought" (Ozguven, 2000, 353). Studies show that the attitude developed towards the lesson seriously affects the school life or educational outcomes. As a matter of fact, Topcuoglu Unal and Kose (2014) draw attention to the fact that Turkish (mother tongue) lessons are used both in teaching skills in Turkish lessons and in teaching other lessons and the direct connection between academic success and reading comprehension. Thus, the importance of language course increases and students' manner towards Turkish course affect their attitudes towards other courses affect their attitudes towards other courses, too. Based on all these, it is speculated that the courses to be followed by determining the attitudes, behaviors and beliefs of university students towards Turkish Language lessons will play an effective role on the success of the students.

Researchers have examined the content of the Turkish Language course, the framework program, the reason, target and resources of the program (Cemiloglu, 2004; Zulfikar, 2007; Vural, 2007). In addition to the limited studies (Eroglu & Kalayci, 2020; Kan & Fidan, 2016) examining the judgments of university students on the distance education application of this course, a limited number of studies (Alan & Bagci, 2016; Akkaya & Sevindi, 2015; Arslan, 2012; Gulay & Durukan, 2012; Karatas, 2013), a limited number of studies (Alan & Bagci, 2016; Akkaya & Sevindi, 2015; Arslan, 2012; Gulay & Durukan, 2012; Karatas, 2013) based on student evaluations were reached. The purpose of this research is to examine attitudes of students in the sense of gender, grade level, department, type of high school graduated, average number of book pages read per day, average daily internet usage frequency and daily average television time watched by determining the attitudes of university students towards the Turkish Language course, which is one of the common compulsory courses they take during their undergraduate education.

Method

In this research, the survey model being one of the quantitative research approaches was utilized. The target/study universe of this research include in university students studying in the 2nd, 3rd and 4th grades in Kilis in the fall semester of the 2019-2020 academic year. A total of 381 students, 285 girls and 96 boys, were selected by criterion sampling, which is one of the purposive sampling methods, in the sample. In the research, "Attitude Scale towards Common Compulsory Turkish Language Lesson" developed by Akkaya & Sevindi (2015) was utilized in order to specify students' attitudes towards Turkish language lesson. In addition, data were also collected through the personal information form prepared by the researchers. The data acquired within the frame of the research were analyzed using the SPSS 23.00 statistical package program. Firstly, the reliability analysis of the obtained data was performed, the Cronbach's Alpha value was calculated as .82. Appropriate statistical analyzes were made by looking at the normality test of the data.

Findings

According to the findings of the present study, the attitudes of university students towards Turkish Language course are highly positive. In addition, university students' attitudes towards Turkish Language course differ significantly only according to the average number of pages of books read daily. In addition, university students' attitudes towards Turkish Language course do not differ significantly in terms of gender, grade level, department, type of high school graduated, daily average frequency of general network use and average daily television time watched.

Discussion and Conclusion

In consequence of this study, it is fixed up on that university students' attitudes towards Turkish Language course were highly positive. There are different findings in the literature (Alan & Bağcı, 2016; Gulay & Durukan, 2012; Karatas, 2013). The difference in the results of the research reveals that similar studies should be conducted in different universities and the results should be compared.

According to the findings obtained from the research, gender does not have a determining effect on the attitudes of university students towards Turkish Language course. When we look at the literature, we encounter a study (Alan & Bağcı, 2016) reaching similar results.

In this study, it was determined that the level of the class, the department, the high school graduated, the average daily television time and the frequency of using the general network did not have a decisive effect on the attitudes of university students towards Turkish Language course. This finding is important in that it shows that many variables that are thought to negatively affect the students' attitude towards the Turkish language course do not negatively affect their attitudes. Since there aren't any other studies in the literature examining the effects of these variables on the attitudes of university students towards the Turkish language course, these results could not be compared. The relationship between these, similar variables and the attitude towards Turkish Language course can be examined on different samples. Thus, the findings of this study will also gain meaning.

The research findings reveal that the number of pages of the book read daily is determinant on the attitudes of university students towards the Turkish Language course. Among all these variables, the fact that only reading a book has a decisive effect on the manner towards language once again draws attention to the importance of reading in education.

GİRİŞ

Aynı zaman ve mekânda bulunan insanları duygu, düşünce ve bilgi alışveriş zemininde birleştiren etkinliğe iletişim denmektedir (Türkoğlu, 2003, 11). İletişim, insanların bir arada yaşayabilmelerinin en önemli gereklerinden biridir. Dolayısıyla insanlar bir arada yaşarken birbirleriyle anlaşabilmek ve aynı zamanda hayatı kolaylaştırabilmek için bir sistem oluşturmuşlardır. Bu sistem ise haberleşmenin en gelişmiş şekli olan dil üzerine temellendirilmiştir (Özkan, 2015, 67).

Bildiriminin temel ögesi olan dil, bilinçli bir şekilde oluşturulan semboller aracılığıyla duygu ve düşünceleri aktarmaya yarayan araç (Ünalın, 2014, 2); insana insan nitelikleri kazandıran ve onun duygu, düşünce ve isteklerini tüm ayrıntılarıyla ileten en önemli vasıta (Aksan, 1987, 11). Son dönemlerde yapılan araştırmalar, insanın dil yetisi ile dünyaya geldiğini ortaya koymaktadır (Anderson & Lightfoot, 2002; Hauser, Chomsky & Fitch, 2002). Dili kullanma becerisi ile doğan insan, bebeklik döneminden başlamak üzere bu beceriyi aşama aşama geliştirerek olması gereken düzeye erişmektedir.

İnsan olabilmenin, sosyalleşebilmenin ve hatta insanın temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesinin en önemli aracı olan dil aynı zamanda herhangi bir topluluğun millet olabilmesinin de vazgeçilmez gerekliliğidir. Aynı coğrafya üzerinde toplanan insan grupları, öncelikle ortak anlaşma aracı olan bir dil etrafında birleşmekte, bütünleşmekte ve yine bu dil ile tarih sahnesinde millet sıfatıyla var olabilmektedir. Nitekim dil; ait olduğu milletin yaşam pratiklerini, dünya görüşünü, tarih sahnesinde geçirmiş olduğu değişme ve gelişmeleri, en genel tanımlamayla kültürünü kodlayan şifreleri simgeleştirerek yeryüzünde kalıcılık sağlayan en önemli gereksinimlerdendir.

Yukarıdaki açıklamalara bağlı olarak insan ve insanın parçası olduğu toplum için gerekli olan dil her ne kadar doğuştan getirilen bir yeti olsa da insandaki dil gelişimi, insan dünyaya geldiği andan

itibaren anne/baba ekseninde başlar, insanın sosyal çevresiyle devam eder ve genel çerçevede 5-6 yaşlarından itibaren başlayan okul hayatı ve ana dilini geliştirici derslerle devam eder.

Genel anlamda dilin, özelde ise Türkçenin, gündelik iletişimden sonra en çok kullanıldığı alanın eğitim olduğu (Kocaman, 2009) söylenebilir. Öncelikli hedefi, anlama yetisinin geliştirilmesine bağlı anlatım beceri ve alışkanlığının kazandırılması, dinleme ve okuma becerilerinin geliştirilmesiyle toplumsal veya bireysel söz varlığı hafızasının canlı tutulması, dil bilgisinin temel kurallarının öğretilmesi ve neticede oluşacak olan dil bilinci ile millî duyguları gelişmiş bireyler yetiştirmek (Kavcar, Oğuzkan & Sever, 1998) şeklinde belirlenen ana dili eğitimi, Millî Eğitim Bakanlığı denetimindeki okul öncesinde “Türkçe Dil Etkinlikleri”; ilköğretimde “Türkçe” iken ortaöğretimde “Dil ve Anlatım” isimleriyle işlenmektedir. Yükseköğretimde ise ilkin Ankara Üniversitesi’ne bağlı Dil Tarih Coğrafya Fakültesi’nde verilmeye başlanan, 1981 yılında Yüksek Öğretim Kurulu’nun (YÖK) kurulmasıyla “Yükseköğretim Çerçeve Programı”na dâhil edilen ve üniversitelerdeki lisans programlarında zorunlu derslerden biri olarak iki dönemi kapsayacak şekilde “Türk Dili I ve Türk Dili II” adı altında yürütülen dersler kapsamında öğrencilere Türkçenin tarihsel dönemleri, dil/kültür ilişkisi bağlamında sosyal ve kültürel yönü, gramer kurallarıyla ilgili bilgiler aktararak öğrencilerin ana dili eğitim süreci devam ettirilmektedir. Bu dersin Çerçeve Program’a dâhil edilme gerekçesi ise şöyle izah edilmiştir: Yükseköğretime gelinceye kadarki eğitim kademelerinde öğrencilerin Türkçeyi doğru ve güzel kullanma becerilerinin yeterli düzeyde gelişmemesinin üniversite öğrenimi sırasında edinilmesi gereken bilgi ve becerileri olumsuz yönde etkilemesi tespiti, üniversitelere Türk dili derslerinin konulmasını gerekli kılmıştır (Vural, 2007, 496). Neredeyse kırk yıldır devam eden ve bu süre zarfında yükseköğretime bağlı fakülte ve yüksekokulların tümünde okutulmakta olan Türk dili derslerinin başlangıçta belirlenen bu hedefi, bugün için de geçerliliğini korumaktadır. Nitekim YÖK’ün zorunlu hâle getirdiği Türk dili dersinin bugün hedefine uygun bir çerçevede yürütülüp yürütülmediği tartışmaları yıllardan beri süregelmektedir (Alan & Bağcı, 2016). Bu bağlamda Türk dili dersine yönelik mevcut tutumun belirlenmesinin; bu dersin amacına ulaşım ulaşmadığının yordanmasında ek bilgiler sağlayacağı, derse yönelik olumlu ve olumsuz tutumları ortaya çıkararak bu yönde atılacak adımların belirlenmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tutum, “*Bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu, düşünceyi kabul ya da reddi şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimi*” (Özguven, 2000, 353) olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde ise tutum, “*tutulan yol, tavır*” olarak yer almaktadır (TDK, 2021). Eğitsel ortamların önemli bir bölümünü oluşturan tutum; geçmişte tecrübe edilen durumlar neticesinde herhangi bir nesne, duygu veya duruma göre bireyin tavır ve yaklaşımına yön veren duygusal ve zihinsel hazırlık durumudur (Tavşancıl, 2002, 70). Öğrencilerin zihninde herhangi bir derse karşı oluşan olumlu veya olumsuz algı sistemi tavır ve tutuma da yön verecektir. Öğrencide derse karşı gelişen olumlu tutumlar, öğrenme sürecindeki başarıyı olumlu yönde etkileyecek; olumsuz tutumlar ise yine bu süreçteki başarıyı olumsuz yönde etkileyecektir. Bununla birlikte bilginin edinilebilmesi için bilgiye ihtiyacı olduğunun bilincinde bireylerin olması zorunluluğu da önemli bir diğer kıstastır. Bu amaçla hem yabancı dil öğrenecek bireylerin bu dile karşı tutumları, öğrenme sürecinde önemli dönütler oluşturacağı için konuyla ilgili “Yabancı Dil Tutum Ölçeği” hazırlanarak çeşitli çalışmalar yapılmış (Göçer, 2009, 1336-1350) hem de “Ana Dili Tutum Ölçeği” (Karataş, 2013) veya “Türk Dili Dersi Tutum Ölçeği” (Arslan, 2012) aracılığıyla öğrencilerin ana dilleri Türkçeye karşı tavır ve tutumlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmalar yapılmıştır. Özellikle Türk dili derslerine yönelik yapılan çalışmaların neticeleri, Türk dili derslerinin öğrencilerin algı dünyalarındaki yansımalarının dolayısıyla öğrenciler tarafından derse yönelik geliştirilen tutumun öğrencilerin okul yaşantılarının hemen her alanındaki faaliyetlerini ya da eğitim sonrasında edindikleri bilgi/becerileri önemli oranda etkilediğini göstermektedir. Nitekim Topçuoğlu Ünal ve Köse (2014), ana dili üzerine aktarılan her türlü bilgi ve becerinin diğer derslerin de öğretiminde kullanıldığına, sözel/sayısal her alandaki akademik başarının temelde okuduğunu anlama ile doğrudan ilişkili olduğuna dikkat çekmektedir. Böylelikle dil derslerinin önemi artmakta ve öğrencilerin Türkçe dersine olan tutumu diğer derslere olan tutumlarını da etkilemektedir. Bu bilgilerden hareketle üniversite öğrencilerinin hatta eğitimin her kademesindeki öğrencilerin Türkçe/Türk dili derslerine yönelik tavır ve yaklaşımlarının tüm yönleriyle değerlendirilmesi, öğrencilerin hem eğitim sürecini hem de eğitim sonrasındaki başarılarını özellikle olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Esas itibarıyla Türkçeyi korumak ve geliştirmek amaçlı yapılan bu ve benzeri çalışmaların tarihinin neredeyse Türkçenin tarihi kadar eski olduğunu söylemek mümkündür. VII. yüzyılda Orhun

Abideleri'nde yer alan "Türük beyler türük atını ıttı. Tabgaç atın tutupan tabgaç kaganka körmiş." ifadesi; Kaşgarlı Mahmud'un Divanü Lügati't-Türk'ü; Karamanoğlu Mehmed Bey tarafından verilen ferman: "Şimden gerü hiç kimesne divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste, meydanda ve dahi her yerde Türk dilinden özge söz söylemeye (13 Mayıs 1277)"; Aydınli Visalî tarafından XV. yüzyılda başlatılan Türkî-i Basit; Ali Şir Nevâî'nin Muhakemetü'l-Lügateyn'i; Millî Mücadele yıllarında başlatılan "Yeni Lisan Hareketi" ve Mustafa Kemal Atatürk öncülüğünde hayata geçirilen "Türk Harf Devrimi, Türk Dil Devrimi" hep aynı gayeye, Türk dilini yüksek seviyeli medeniyet dili olarak geliştirmek ve korumak gayesine hizmet etmiştir. Günümüzde ise Türkçenin dijital ortamlarda (Argunşah, 2018; Güllüdağ, 2012; Yılmaz & Özkurt, 2016) veya iş yeri adlarında (Küçük & Saraç, 2008; Mert & Türkmen, 2014) kullanımıyla ilgili yapılan çalışmalarla aynı amaç devam ettirilmektedir.

Alanyazın incelendiğinde yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilerin lisans eğitimleri sürecinde zorunlu ders olarak işledikleri Türk dili derslerine yönelik araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Gülay ve Durukan'ın (2012) da belirttiği gibi lisans öncesindeki özellikle ilköğretimde okutulan Türkçe dersi programı üzerinde yapılmış pek çok çalışma bulunmasına karşın üniversitelerde okutulan Türk dili dersleri ihmal edilmektedir. Üniversitelerde görülen Türk dili derslerine ilişkin tartışmalar, genellikle öğrencilerin derse yönelik tavır ve tutumlarını dikkate almadan yapılan genel değerlendirmelere ya da dersi veren öğretim elemanlarının ve dersi alan öğrencilerin bu derse yaklaşımına yönelik gözlemlerine dayanan görüşlerdir. Bunun yanında Türk dili derslerinin kapsamına değinen, bu dersin çerçeve programa uygun olup olmadığını inceleyen ve dersin kaynaklarına ilişkin çeşitli çalışmaların yapıldığı da görülmektedir (Cemiloğlu, 2004; Zülfikar, 2007; Vural, 2007). Bu dersin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik üniversite öğrencilerinin görüşlerinin incelendiği kısıtlı araştırmaların (Eroğlu & Kalaycı, 2020; Kan & Fidan, 2016) yanı sıra öğrenci gözüyle değerlendirmelerine dayanan çeşitli çalışmalara (Alan & Bağcı, 2016; Akkaya & Sevindi, 2015; Arslan, 2012; Gülay & Durukan, 2012; Karataş, 2013; Kolçak & Şimşek, 2020) da ulaşılmıştır.

Bu araştırmadaki amaç, "üniversite öğrencilerinin lisans eğitimleri sırasında aldıkları ortak zorunlu derslerden biri olan Türk dili derslerine ilişkin tutumlarının belirlenerek çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir". Bu bağlamda araştırmanın temel problemi "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları ne düzeydedir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu problem durumuna göre geliştirilen alt problemler ise şu şekildedir:

1. "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?"
2. "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları devam ettikleri sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?"
3. "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları öğrenim gördükleri ana bilim dalına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?"
4. "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?"
5. "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları günlük ortalama okudukları kitap sayfa sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?"
6. "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları günlük ortalama genel ağ kullanma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?"
7. "Üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları günlük ortalama televizyon izleme süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?"

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırmada yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilerin Türk dili derslerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve söz konusu tutumlarını etkilediği düşünülen çeşitli değişkenlerin ortaya konması amacıyla tarama deseni kullanılmıştır. Bu desen, çok fazla sayıda ögeden meydana gelen bir evrende, evren hakkında genel bir sonuca ya da yargıya ulaşmak için evrenin bütünü veya evrenden alınan bir grup/örnek/örneklem üzerinde gerçekleştirilen nicel araştırma süreçleridir (Creswell, 2019; Karasar, 2012).

Çalışma Grubu/ Evren- Örneklem

Bu araştırmanın hedef/çalışma evreni 2019-2020 akademik yılı güz döneminde Kilis ilinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören, Türk dili derslerinden geçmiş üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklemde, amaçlı örneklem yöntemlerinden birisi olan ölçüt örnekleme temel alınarak 285'i kız, 96'sı erkek olmak üzere toplam 381 öğrenci yer almıştır. Katılımcıların, “araştırmaya katılmaya istekli ve gönüllü olma, Türk dili derslerini almış ve başarıyla tamamlamış olma” ölçütleri dikkate alınmıştır. Nitekim Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2016, 92), “araştırma verilerine göre belli özelliklere sahip (örneğin motivasyonu en düşük %10'luk grupta yer alma) bireyler üzerinde uygulama yapılmak istendiğinde” bu örnekleme türünün kullanılabilceğini belirtir.

Veri Toplama Aracı

Yapılan araştırmada Türk dili derslerine ilişkin yükseköğretim öğrencilerinin tutumlarının belirlenmesi amacıyla Akkaya ve Sevindi (2015) tarafından geliştirilen “Ortak Zorunlu Türk Dili Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek kullanılmadan önce yazarlarından mail yoluyla izin alınmıştır. Söz konusu ölçek “tamamen katılıyorum, katılıyorum, kısmen katılıyorum, pek katılmıyorum ve hiç katılmıyorum” seçeneklerinden oluşan beşli likert tipindedir. 21 maddeden ve “sevme, yarar ve öneri” alt boyutlarından oluşan ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirliği birinci boyutta .88, ikinci boyutta .72, üçüncü boyutta ise .71 olarak hesaplanmıştır (Akkaya & Sevindi, 2015). Ayrıca bu araştırmada araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan “kişisel bilgi formu” aracılığıyla da bazı verilere ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada ulaşılan verilerin analizi, SPSS 23.00 istatistik programı aracılığıyla yapılmıştır. Bu bağlamda öncelikle ulaşılan verilerin güvenirlik analizi yapılmış ve Cronbach's Alpha değeri .82 olarak hesaplanmıştır. Verilerin normallik testine bakılarak uygun olan istatistiksel analizler yapılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde yapılan normallik testinde veriler normal dağılım göstermemiştir (Kolmogorov-Smirnov anlamlılık değeri= .000 < .50). Bundan dolayı istatistiksel analizlerde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Bu analizlerde “Mann Whitney U” ile “Kruskal Wallis” testleri kullanılmış, farkların kaynağı belirlenirken ise “Post Hoc Tamhane” testi yapılmıştır. Ayrıca temel istatistiklerden yüzde ve frekans değerleri ile standart sapma ve ortalamalar da hesaplanmıştır. Analizler sonucunda ulaşılan sonuçlar üzerinde “p<.05 anlamlılık düzeyi” temel alınarak değerlendirmeler yapılmıştır.

BULGULAR

Yapılan araştırma sonucunda ulaşılan bulgular; yükseköğretim öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutum düzeylerinden ve söz konusu tutumlarının “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “ana bilim dalı”, “mezun olunan lise türü”, “günlük ortalama okunan kitap sayfa sayısı”, “günlük ortalama genel ağ kullanma sıklığı”, “günlük ortalama izlenen televizyon süresi” değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğini gösteren istatistiksel değerlendirmelerden oluşmaktadır.

Türk dili derslerine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının hangi seviyede olduğunu gösteren temel istatistiki değerler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Öğrencilerin Türk dili dersine karşı tutumları

Düzye	Aralık	Frekans	Ortalama	Yüzde
Düşük	(21-49)	5	41.6	% 1.3
Orta	(50-77)	124	70.70	% 32.5
Yüksek	(78-105)	252	86.77	% 66.2
Toplam	[21-105]	381	80.95	% 100

N=381; $\bar{x}$ =80.95; Ss=10.53

Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının hangi seviyede olduğunu tespit etmek için her bir öğrencinin maddelerden aldığı toplam puanlar hesaplanmış ve bunların ortalaması alınmıştır. Ölçekten alınabilecek en az puan 21 iken en fazla puan 105'tir. Buna göre 21-49 aralığındaki puan düşük, 50-77 aralığındaki puan orta, 78-105 aralığındaki puan ise yüksek düzeye karşılık gelmektedir. Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 381 öğrenciden sadece 5'inin (%1.3) Türk dili dersine ilişkin tutumunun düşük, 124'ünün (%32.5) orta, 252'sinin (%66.2) ise yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin, Türk dili dersine yönelik tutumlarının ortalaması ise $\bar{x}$ =80.95'tir. Bu bulgu, öğrencilerin Türk dili derslerine ilişkin tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğunu göstermektedir.

Türk dili derslerine ilişkin öğrenci tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için "Mann-Whitney U" testi yapılmış ve ilgili analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Türk dili dersine ilişkin öğrencilerin cinsiyete göre "Mann-Whitney U" testi sonuçları

Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Anlamlı Fark
Kız	285	191.64	54618.00			
Erkek	96	189.09	18153.00	13497.000	.844	---

Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık içerip içermediğinin tespiti için yapılan "Mann-Whitney U" testi sonuçları incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin Türk dili dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (U=13497.000, p>.05). Tablo 2'ye göre sıra ortalamaları incelendiğinde kız ve erkek üniversite öğrencilerinin Türk Dili dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamakta başka bir ifadeyle öğrencilerin Türk dili derslerine yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık içerip içermediğinin tespiti için "Kruskal Wallis" testi yapılarak ilgili sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının sınıf düzeyine göre sıra ortalamaları, standart sapma ve "Kruskal Wallis" testi sonuçları

Sınıf	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
2	120	178.77				
3	112	204.13	2	3.075	.215	---
4	149	190.99				

Tablo 3 incelendiğinde Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (χ^2 (sd=2, n=381) =3.07, p>.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ve dolayısıyla sınıf düzeyinin Türk dili dersine yönelik tutum üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Türk dili derslerine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının öğrenim görmekte oldukları ana bilim dalına göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğini incelemek için "Kruskal Wallis" testi yapılarak ilgili analiz sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının ana bilim dalına göre sıra ortalamaları, standart sapma ve “Kruskal Wallis” testi sonuçları

Ana Bilim Dalı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Sınıf Ö. (A)	106	185.96				
Türkçe Ö.(B)	92	208.77				
Sosyal Bil. Ö.(C)	78	179.72	4	11.217	.054	---
Okul Önc. Ö.(D)	56	216.85				
Fen Bilgisi Ö.(E)	49	156.96				

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları ile öğrenim gördükleri ana bilim dalı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır $\chi^2(sd=4, n=381) = 11.217, p > .05$). Tablo 4’teki sıra ortalamaları incelendiğinde öğrenim görülmekte olan ana bilim dalı ile üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel anlamda bir farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, ana bilim dalının Türk dili dersine yönelik tutum üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı şeklinde değerlendirilebilir.

Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının mezun oldukları liseye göre anlamlı farklılık içerip içermediğinin tespiti için “Kruskal Wallis” testi yapılarak sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının mezun olunan liseye göre sıra ortalamaları, standart sapma ve “Kruskal Wallis” testi sonuçları

Lise	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Düz L.	94	204.59				
Anadolu L.	212	186.75				
Öğretmen L.	11	157.23				
Meslek L.	37	184.08	4	3.124	.537	---
İmam-Hatip L.	27	200.31				

Tablo 5 incelendiğinde Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının mezun oldukları liseye göre anlamlı şekilde farklılık göstermediği tespit edilmiştir $\chi^2(sd=4, n=381) = 3.124, p > .05$). Tablo 5’teki sıra ortalamalarına bakıldığında farklı liselerden mezun olan üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel anlamda anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları üzerinde mezun oldukları lisenin anlamlı bir farklılık oluşturmadığını ortaya koymaktadır.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının günlük okunan ortalama kitap sayfa sayısına göre anlamlı farklılık içerip içermediğinin tespiti için “Kruskal Wallis” testi yapılmış, ilgili analiz sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının günlük okunan ortalama kitap sayfa sayısına göre sıra ortalamaları, standart sapma ve “Kruskal Wallis” testi sonuçları

Okunan Kitap Say.	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Hiç (A)	40	152.46				
1-5 sayfa (B)	61	168.60				
6-10 sayfa (C)	70	178.38				
11-15 sayfa (D)	54	210.39	5	17.565	.004	A-F
16- 20 sayfa (E)	45	182.51				
21 ve üstü (F)	111	219.17				

Tablo 6 incelendiğinde Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının günlük okunan ortalama kitap sayfa sayısına göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılan “Kruskal Wallis” testi sonuçları, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir $\chi^2(sd=5, n=381) = 17.565, p < .05$). Bu farkın hangi ortalamalardan kaynaklandığını

ortaya koyabilmek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden biri olan “Post Hoc Tamhane” testi yapılmıştır. Buna göre günlük hiç kitap okumayan öğrenciler ile günlük ortalama 21 sayfa ve üzerinde kitap okuyan öğrencilerin Türk dili dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel anlamda bir farklılık bulunmaktadır. Hiç kitap okumayan üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine yönelik tutumlarının sıra ortalaması 152.46 iken, günlük ortalama 21 sayfa ve üstünde kitap okuyan öğrencilerin sıra ortalaması ise 219.17’dir. Bu bulgulara göre üniversite öğrencilerinin günlük okudukları ortalama kitap sayfa sayısı, Türk Dili dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde farklılaştıran bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine yönelik tutumlarının günlük ortalama genel ağ kullanma sıklığına göre anlamlı biçimde farklılık içerip içermediğini belirlemek için “Kruskal Wallis” testi yapılmış, analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının genel ağ kullanma sıklığına göre sıra ortalamaları, standart sapma ve “Kruskal Wallis” testi sonuçları

Genel Ağ Sıklığı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Hiç	4	285.63				
1 saatten az	23	223.53				
1- 2 saat	109	194.77				
2- 3 saat	101	190.32	5	6.376	.271	---
3- 4 saat	82	179.50				
4 saat ve üstü	62	182.49				

Tablo 7 incelendiğinde Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının günlük ortalama genel ağ kullanma sıklığına göre anlamlı şekilde bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır $\chi^2(sd=5, n=381) = 6.376, p > .05$). Tablo 7’deki sıra ortalamalarına bakıldığında günlük ortalama genel ağda harcanan süre ile üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel anlamda bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin Türk dili dersine ilişkin tutumları üzerinde günlük ortalama genel ağ kullanma sıklığının anlamlı bir farklılığa sahip olmadığını belirtir.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının günlük ortalama televizyon izleme sıklığına göre anlamlı olarak farklılık içerip içermediğini belirlemek amacıyla “Kruskal Wallis” testi yapılmış, ilgili sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Türk dili dersine ilişkin öğrenci tutumlarının TV izleme sıklığına göre sıra ortalamaları, standart sapma ve “Kruskal Wallis” testi sonuçları

TV İzleme Sıklığı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Hiç	138	194.53				
1 saatten az	112	190.88				
1-2 saat	92	193.81				
2-3 saat	26	171.06	5	2.242	.815	---
3-4 saat	6	205.67				
4 saat ve üzeri	7	147.79				

Tablo 8 incelendiğinde Türk dili dersine ilişkin üniversite öğrencilerinin tutumlarının günlük ortalama televizyon izleme sıklığına göre anlamlı biçimde farklılık göstermediği görülmektedir $\chi^2(sd=5, n=381) = 2.242, p > .05$). Tablo 8’deki sıra ortalamaları dikkate alındığında günlük ortalama televizyon izleme süresi ile üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin Türk dili dersine ilişkin tutumları üzerinde günlük ortalama televizyon izleme sıklığının anlamlı bir farklılığa sahip olmadığını belirtir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Mevcut araştırmanın bulgularına göre üniversite öğrencilerin Türk dili dersine ilişkin tutumları yüksek düzeyde olumlu bulunmuştur. Bu bulgu Kolçak ve Şimşek'in (2020) çalışmalarının ilgili bulgusuyla benzerlik gösterirken Karataş'ın (2013) bulgusuyla farklılık göstermektedir. Nitekim söz konusu çalışmada 309 üniversite öğrencisinin ana dilleri olan Türkçe hakkında olumsuz tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Gülay ve Durukan'ın (2012) çalışmasında da üniversite öğrencilerinin hedeflenen dil becerilerini yeterince kazanmadıkları ortaya konmuştur. Alan ve Bağcı'nın (2016) çalışmasında ise yükseköğretimdeki öğrencilerin Türk Dili I ve Türk Dili II derslerine ilişkin tutumlarının orta seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarının farklılık göstermesi, benzer çalışmaların farklı üniversitelerde de yapılması ve sonuçlarının karşılaştırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylelikle sonuçların ölçme aracı, yöntemi, araştırmacı, öğretim elemanı, öğrenim görülen kurumun niteliği, öğrenci nitelikleri gibi çoklu değişkenler açısından zengin bir karşılaştırma imkânı bulunabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre yükseköğretim öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları üzerinde cinsiyet değişkeni belirleyici bir farklılığa sahip değildir. Alanyazına bakıldığında benzer sonuçlara ulaşan çalışmayla (Alan & Bağcı, 2016) karşılaşılmaktadır. Öte yandan Kolçak ve Şimşek'in (2020) çalışmalarında kızların Türk dili dersine yönelik tutum puanları, erkeklerin tutumlarından yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonucunda üniversite öğrenim gören öğrencilerin Türk dili dersine ilişkin tutumları üzerinde sınıf düzeyinin, ana bilim dalının, mezun olunan lisenin, günlük ortalama izlenen televizyon süresinin ve genel ağ kullanma sıklığının belirleyici bir farklılığa sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, aslında öğrencilerin söz konusu tutumunu olumsuz etkileyebileceği düşünülen birçok değişkenin Türk dili dersine yönelik tutumu olumsuz etkilemediğini göstermesi bakımından önemlidir. Alanyazında söz konusu değişkenlerin üniversite öğrencilerinin Türk dili derslerine ilişkin tutumları üzerindeki farklılığının incelendiği çalışmalara rastlanmadığından bu sonuçların karşılaştırılması yapılamamıştır. Farklı örneklemeler üzerinde bu ve benzer değişkenlerle Türk dili dersine yönelik tutum arasındaki ilişki incelenebilir. Böylelikle bu çalışmanın bulguları da anlam kazanacaktır.

Araştırma bulguları, üniversite öğrencilerinin Türk dili dersine ilişkin tutumları üzerinde günlük okunan kitap sayfa sayısının belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Kolçak ve Şimşek'in (2020) çalışmalarında öğrencilerin Türk Dili dersine yönelik tutum puanları kitap okuma için ayrılan süre değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Mevcut araştırmadaki bunca değişken arasında sadece kitap okumanın dile karşı tutum üzerinde belirleyici farklılığa sahip olması, okumanın genel anlamda eğitimdeki özelle ise dil eğitimindeki önemine bir kez daha dikkat çekmektedir. Kuşkusuz okuma ile zenginleştirilmemiş bir sözlü-yazılı anlatım çalışmasının başarısı da sınırlı kalacaktır. Dolayısıyla öğretim elemanlarının alana, kişisel gelişime ve edebi türlere yönelik kitaplardan olabildiğince faydalanmasının, öğrencilerin düşünce ve duygu dünyalarını zenginleştirerek Türk dili derslerine yönelik tutumlarını da olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Teorik bilgilerin yanı sıra uygulamanın da oldukça önemli olduğu derslerden biri olan Türk dili derslerinde, harmanlanmış öğrenme gibi dijital öğretim ortamlarından faydalanılarak daha nitelikli konuşabilen ve yazabilen bireyler yetiştirme bakımından bu derslerin verimliliği artırılabilir.

2018'de yenilenen YÖK Öğretmen Yetiştirme Lisans Programında "Türkçe 1: Yazılı Anlatım" ve "Türkçe 2: Sözlü Anlatım" derslerinin isimleri yeni programda "Türk Dili 1 ve Türk Dili 2" şeklinde yer almakta; "Türk Dili 1" dersinin içeriği yazılı ve sözlü anlatımdan oluşurken "Türk Dili 2" dersinin içeriği akademik dilin kullanımına ve metin yazmaya ilişkin bilgiler çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir (YÖK, 2018). Bu son düzenlemede yazma ve yazılı anlatıma sözlü anlatımdan daha fazla ağırlık verildiği dikkat çekmektedir. Nitekim bu yaklaşım ilköğretim kademelerindeki öğretim programlarında da gözlenen bir durumdur. Oysa sözün, yazının temelini oluşturması ve bireylerin yaşamında sözlü anlatımın yazılı anlatıma oranla daha fazla kullanılması gibi kritik gerçekler, göz ardı edilemeyecek hususlardır. Bu bağlamda başta lisans programı olmak üzere Türk dili derslerinde gerek sözlü gerekse yazılı anlatıma dair verilere yeterli ağırlık verilerek bütüncül bir yaklaşımla daha işlevsel bir dil eğitiminin gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Böyle bir düzenlemeyle üniversite öğrencilerinin işledikleri Türk dili derslerine ilişkin tutumlarının da çok yönlü ve olumlu biçimde etkilenebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, N., & Sevindi, Z. E. (2015). Üniversitelerde okutulan ortak zorunlu Türk dili derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirme. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 92-103.
- Aksan, D. (1987). *Türkçenin gücü*. Ankara: Türkiye İş Bankası.
- Alan, N., & Bağcı, H. (2016). Üniversite öğrencilerinin Türk dili I-II dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 118-132.
- Anderson, S. R., & Lightfoot, D. W. (2002). *The language organ: Linguistics as cognitive physiology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Argunşah, M. (2018). *Sosyal medyanın yazıma etkisi* (2017 Türk Dili Yılı Armağan Kitabı, s.179-189). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Arslan, A. (2012). Yükseköğretimde Türk dili dersine karşı tutum ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 187-202.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cemiloğlu, İ. (2004). Üniversitelerde okutulan Türk dili dersi ile ilgili tespitler, değerlendirmeler ve öneriler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII(2), 173-182.
- Creswell, J. W. (2019). *Eğitim araştırmaları: nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, çev.). İstanbul: Edam.
- Eroğlu, F., & Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki zorunlu ortak derslerden Türk dili dersinin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarının karşılaştırılarak değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 1001-1027.
- Göçer, A. (2009). Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen lise öğrencilerinin hedef dile karşı tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 4(8), 1335-1350.
- Gülây, E., & Durukan, E. (2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin Türk dili dersi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi: bir aksiyon araştırması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 38-50.
- Güllüdağ, N. (2012). Yazılı ve görsel basında dil estetiği. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(1), 49-58.
- Hauser, M. D., Chomsky, N., & Fitch, W. T. (2002). The faculty of language: What is it, who has it and how did it evolve?. *Science*, 298, 1569-1579.
- Kan, A. Ü., & Fidan, E. K. (2016). Türk dili dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesine ilişkin öğrenci algıları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(2), 23-45.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel.
- Karataş, M. (2013). Üniversitelerdeki Türk dili dersi ve Türkçe konusundaki tutumlar. *Turkish Studies*, 8(1), 1881-1898.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (1998). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kocaman, A. (2009). *Dil ve eğitimi düşünmek*. İstanbul: Toroslu.
- Kolçak, Ş., & Şimşek, N. D. (2020). Üniversitelerde okutulan ortak Türk dili dersine yönelik öğrenci tutumlarının incelenmesi. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 5(7), 389-397.
- Küçük, S. & Saraç, S. (2008). İş yeri adlarındaki batı kaynaklı kelimeler ve Ordu ili örneği. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 38, 137-155.
- Mert, K., & Türkmen, M. (2014). Türkçe biz sana ne yaptık böyle? iş yeri isimleri yabancılaşıyor: Türkiye’nin kültürel değişim yolculuğu. *XII. Uluslararası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildirileri*, 599-607.
- Özguven, İ. E. (2000). *Psikolojik testler*. Ankara: PDREM.
- Özkan, M. (2015). Edebiyatta Dil Kullanımı. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 52(52), 67-77.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Topçuoğlu Ünal, F., & Köse, M. (2014). Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi: bir geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 233-249.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2021). *Türk dil kurumu sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> den alınmıştır (Erişim Tarihi: 21/09/2019).
- Türkoğlu, N. (2003). *Kitle iletişimi ve kültür*. İstanbul: Naos.
- Ünal, Ş. (2014). *Dil ve kültür*. Ankara: Nobel.

- Vural, H. (2007). Üniversitelerde okutulan Türk dili dersi üzerine. *Türk Dili Dergisi*, *XCIV*(669), 496-503.
- Yılmaz, Y., & Özkurt, E. (2016). Türkiye’de TV program adlarında Türkçeye uygunluk. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, *7*(1), 1-19.
- Yükseköğretim Kurulu, (2018). *Öğretmen yetiştirme lisans programı*. Ankara: YÖK. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari> adresinden alınmıştır (Erişim Tarihi: 21/06/2019).
- Zülfikar, H. (2007). Dünden bugüne Türkçe (üniversitelerde okutulan zorunlu Türk dili dersleri). *Türk Dili Dergisi*, *XCIII*(664), 320-328.